

Yolande Gastelaars werkt mee aan bijzonder project 'Kinderen van toen' 'De heftige verhalen raakten mij flink'

Yolande Gastelaars is er al vier jaar druk mee. De financiële crisis werkte niet mee en het project is omvangrijk, maar het einde is in zicht. Op zaterdag 12 september wordt een documentaire vertoond in Kamp Amersfoort en is de lancering van de website van het project Kinderen van toen. Dit is een project waarmee de makers het historisch besef willen vergroten, maar ook begrip willen kweken voor de keuzes die mensen maken om in een oorlogssituatie te overleven. Gastelaars ontwikkelde onder andere een educatief programma, interviewde ouderen (Nederlanders én Duitsers) die als kind de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt en maakte er een documentaire van.

'Ik kijk tevreden en trots terug. We hebben ondanks de tegenslag van de economische recessie nu bijna alles gerealiseerd wat we voor ogen hadden. De laatste stap is de uitbrenging van alle interviews op papier, die in boekvorm zullen verschijnen. Dan gaan we verder met het uitbrengen van dit hele project in het Duits. Daarover is contact geweest met de ambassadeur. We hebben samenwerkingsovereenkomsten met Augustaschacht en Neuengamme die het programma ook gaan aanbieden en we hebben inmiddels contact met de diverse

● De website die hoort bij het project Kinderen van toen waaraan Yolande Gastelaars meewerkte.

fondsen,' vertelt Gastelaars. Zij was verantwoordelijk voor Projectontwikkeling en -leiding, research, redactie, interviews, communicatie en fondsenwerving en sinds 2011 werkte zij met diverse mensen samen. 'We begonnen met projectplan en begroting, fondsaanvragen, veel research en 'kinderen van toen' opsporen/benaderen/vragen om mee te doen. Dit laatste in nauwe samenwerking met Karel Kreuning, vrijwilliger Research & Publicaties bij Kamp Amersfoort. De opnames heb ik samen gedaan met een collega van me, Erik Vermij.' Daarnaast werkte Gastelaars ook nauw samen met Kamp Amersfoort, waar volgende week zaterdag de première is van de documentaire. 'De samenwerking met Kamp Amers-

foort is door alle jaren heen hartstikke goed. Niet alleen in dit project, maar ook in andere projecten die ik samen met en voor Kamp Amersfoort doe (zoals locatietheater Rozentuin-Rosengarten in november 2014 of de lezing die ik namens het Nationaal Monument Kamp Amersfoort over het voormalige Durchgangslager heb gehouden bij het toenmalig Gestapo-strafkamp Augustaschacht nabij Osnabrück in september 2014).'

Twee documentaires

'We hebben trouwens twee documentaires gemaakt omdat het uit de interviews verkregen materiaal zo mooi is: de ene documentaire is de 'Kamp Amersfoort Special' van 32'41 min. waarin de 'kinderen van toen'

vertellen over (hun ervaringen met) Kamp Amersfoort. De andere documentaire heet Kinderen van Toen, heeft een lengte van 57'46 min. en daarin vertellen de Nederlandse en Duitse kinderen over hun beleving van de Tweede Wereldoorlog en wat dat met ze gedaan heeft. In deze lange documentaire zitten ook opnamen met Herman van Veen en Edith Leerkes, waarmee we in de synagoge van Utrecht gefilmd hebben en waar ze nummers ten gehore brengen van hun cd *Songs in the Distance* (met gedichten van Selma Meerbaum-Eisinger, een jonge Joodse dichteres die in 1942 bezweek aan de ontberingen in het naziwerkkamp Michailowska, Oekraïne). Ze was toen 18. Selma liet de wereld 57 gedichten na en een aantal daarvan is door Herman van Veen en Edith Leerkes op muziek gezet.'

Heftig

Het onderwerp van de documentaire is heftig. De interviews aangrijpend, laat Gastelaars weten. 'De interviews waren allemaal intens en erg persoonlijk. Alle deelnemers/ooggetuigen vertelden over hun kindertijd, wat ze gezien en meegemaakt hadden, wat ze geraakt had en wat dat met hun gedaan heeft. Het was iedere keer weer spannend en het was iedere keer ook weer mooi om het vertrouwen te ervaren. Er waren heftige verhalen bij en die raakten me ook flink. Gevoelens ook van machteloosheid. Hoe is het mogelijk dat mensen elkaar zo iets aandoen. En ook telkens de vraag wat ik zelf zou doen/gedaan zou hebben. Ik weet het antwoord niet. Eerlijk niet. Ik weet in

ieder geval dat je nooit 'nooit' kunt zeggen.'

Of er ook een verhaal was wat het meeste indruk op haar maakte, vindt Gastelaars moeilijk om te zeggen. 'Omdat ze allemaal zo eigen zijn. Ik was ondersteboven van een Duitse ooggetuige, die zich min of meer liet ontvallen dat er regelmatig een openbare verkoop was van Judenmöbel. Ik was ellendig toen we in het voormalig concentratiekamp Neuengamme bij Hamburg filmde en daar te horen kregen er een bordeel was voor de kapo's (dus de gevangenen die toezicht hielden op de andere gevangenen) en dat daarvoor vrouwen uit het voormalig concentratiekamp Ravensbrück werden gehaald. En ik voelde me samen met een 15-jarige NSB-zoon (overigens uit een destijds bekende Soester familie) machteloos om in opstand te komen tegen dat wat z'n ouders van hem verwachtten.' Volgende week zaterdag is het resultaat van alle interviews dus in een documentaire te zien. 'Dan is ook de lancering van de website www.kinderenvantoen.nl en de educatieve programma's voor basis en voortgezet onderwijs. Ik kijk vol spanning uit naar de presentatie. Ik heb nog niet veel tijd om met het 'moment suprême' bezig te zijn. Vooralsnog ben ik bezig met de laatste puntjes op de i; straks zal ik wel met een gezonde spanning wachten op de reacties.' Dan zal Gastelaars ook zien hoe de 'hoofdrolspelers' reageren op de documentaire. Aansluitend is er nog wel wat werk te verrichten voor de Soesterse. Er komt nog een boek en het project wordt in het Duits gebracht.